

Reactie bibliotheekwet (NOBB)

Vele jaren later, staande voor het vuurpeloton, moest kolonel Aureliano Buendía denken aan die lang vervlogen middag, toen zijn vader hem meenam om kennis te maken met het ijs.

Met deze woorden begon Gabriel García Márquez zijn Honderd jaar eenzaamheid, een van de boeken die minister Bussemaker vroeger in de Openbare Bibliotheek leende. Het werd een van de mooiste beginzinnen uit de wereldliteratuur en omvat bovendien dat waar Openbare Bibliotheken voor staan: mensen kennis laten maken met iets wat ze nog niet (goed) kennen. Met dit ideaal als vertrekpunt komen wij tot de volgende reactiepunten op de nieuwe bibliotheekwet:

De plaats van de wet

De wet regelt de taken zoals die door de Rijksoverheid worden gezien in het kader van het Openbare Bibliotheekwerk. De nadruk ligt daarbij op ICT. Deze wet zou ook aanknopingspunten moeten geven voor de twee andere overheidslagen, provincie en gemeente, op basis waarvan zij het Openbare Bibliotheekwerk vorm moeten geven. In ons commentaar wordt dit uitgangspunt meegenomen.

Publieke plaats

Voor veel mensen is de Openbare Bibliotheek - steeds vaker - een plaats om te verblijven; om in een niet-commerciële ruimte samen met anderen te lezen, te werken, te studeren, in plaats van eenzaam thuis achter een scherm. De fysieke bibliotheek heeft dus als publieke plaats een belangrijke rol, en het zou daarom wenselijk zijn als in de wet wordt vastgelegd dat in elke gemeente tenminste één fysieke Openbare Bibliotheek hoort te zijn.

Functies

De bibliotheekfuncties zoals die zijn vastgelegd in artikel 4 zijn wat ons betreft te mager. We missen de functies die de lokale verankering vormen, namelijk cultuur en de sociale functie van ontmoeting en debat. Een bibliotheek moet betrokken zijn bij de lokale samenleving en deze functies vormen daar een onderdeel van. Wij vinden dat deze functies daarom alsnog in de wet moeten worden opgenomen. Of tenminste dat gemeenten opgedragen wordt om die ene fysieke Openbare Bibliotheek in stand te houden en daarin de hiervoor genoemde functies vorm te geven.

Open source & Auteurswet

Een koppeling tussen het fysieke en digitale lidmaatschap is wenselijk, maar tegelijk vragen wij ons af wat verstaan wordt onder een digitaal lidmaatschap. Daar moet breder over nagedacht worden, zeker omdat er in de huidige wettekst geen aandacht is voor open source en open access. Het is vreemd om wel te spreken over een digitaal lidmaatschap, maar geen rekening te houden met het feit dat tegenwoordig veel bronnen al publiek toegankelijk zijn. De vraag die volgens ons gesteld moet worden is hoe Openbare Bibliotheken zich met hun (fysieke en digitale) collectie gaan verhouden tot deze open bronnen. Tegelijk past hierbij de opmerking dat de Auteurswet in deze veranderende tijden zeker aan herziening toe is.

Karakter van de wet

De bibliotheekwet zoals die er nu ligt staat hoofdzakelijk in het teken van de digitalisering in de informatiesector. Het belang van kennis voor een samenleving en de rol en betekenis die de Openbare Bibliotheek hierin te vervullen heeft komt minimaal terug. De vorm van het Openbare Bibliotheekwerk verandert weliswaar, maar de functies van een Openbare Bibliotheek rondom kennis en cultuur blijven hetzelfde. De eenzijdige belichting van het Openbare Bibliotheekwerk (Openbare Bibliotheek = distributie) wrekt zich hier. Andere taken en functies lijken hierin komen te vervallen. En dat is een gemiste kans. Bibliotheken zijn er nu juist om mensen kennis te laten maken met al die vormen van kennis. Daar zou de wet best iets explicieter over mogen zijn.

Namens de Noord-Oost-Brabantse-Bibliotheken (voorheen Basisbibliotheek Maasland).